

JOSEFINA MIRALLES
MATERIALS NATURALS. MATERIALS ARTIFICIALS.
Juny, 1975

Des de finals de l'any 1972, la meva pràctica artística ha estat orientada, cap a l'estudi i l'investigació de la matèria dels elements naturals. El propòsit va ser tractar uns materials naturals, no com estudi científic a la manera de ciències naturals, ecologia, geologia, etc., sinó per desenvolupar-le com a recerca artística.

La matèria ha estat el primer element que des de el principi de l'art, l'home ha tractat artísticament. Des de l'escultura grega, passant per la ceràmica del segle XVIII, fins avui, la matèria pedra, fusta, fang, etc., ha estat manipulada i transformada amb un resultat que és l'objecte artístic o l'obra d'art.

El propòsit del treball, és tractar la matèria com a MATERIA, sense manipular-la, transformar-la o conferir-li un altre valor o significat, que no sigui l'únic i estricte de la qualitat de MATERIA per ella mateixa. Per això vaig escollir els materials naturals, perquè l'home no hi ha intervingut d'una manera directa en la seva formació. A partir d'aquí es varen centrar uns temes fonamentals:

- A) Aproximació i diferenciació Natural-Artificial.
- B) Contradicció Forma-Matèria.
- C) Contradicció Objecte-Concepte.
- D) Context i Canvi.

A) Aproximació i diferenciació Natural-Artificial

De l'observació de totes les coses que ens envolten, si ens fixem en la matèria que les constitueix, podrem classificar-les en dos grans grups: Natural i Artificial.

Per Naturals s'entenen totes aquelles que, conjuntament, formen el medi natural. D'altra banda s'inclouen com artificials, totes aquelles matèries primes (naturals) transformades per un procés industrial. L'aspecte formal ens ve donat per l'atzar natural, o per una còpia de qualsevol qualitat natural, respectivament.

Partint d'aquí, es va accentuar l'aproximació natural-artificial, mostrant les semblances formals entre l'un i l'altre, i assenyalant la radical diferència de les seves respectives naturaleses (natural-espontani, artificial-manipulada); posant-les en un mateix espai i en igual funcionalitat.

Els primers treballs pràctics, sobre contraposició natural-artificial, van ser realitzats l'Octubre de 1973 a la Sala Vinçon (Barcelona).

Un dels exercicis va consistir en col·locar dins d'un galliner, una gallina dissecada juntament amb dues de vives, realitzant la funció natural de gallina. Un segon treball fou la deixada d'una vintena de coloms vius que en obrir-se la gàbia varen volar, mentre

que tres coloms dissecats no varen poder desenrotllar la seva qualitat d'ocell. En aquesta mateixa mostra hi havien dos muntatges: l'un realitzat amb materials naturals, arbre i terra; l'altre amb materials artificials, planta de plàstic, gespa de goma i ocell dissecat.

Des de que l'home és home, ha representat allò que li envolta; l'espai on viu l'ha enriquit amb les representacions d'aquelles coses que no podia posseir en el seu estat real. Entre guirnaldes de cases romanes i els objectes de decoració actuals no hi han gaires distàncies. Avui en el mercat, a la venda, existeixen una quantitat desorbitada d'aquets tipus d'objectes anomenats decoratius, no són res més que la representació formal d'uns elements naturals. Les flors i les plantes de plàstic, els papers pintats (decorats), que volen ser una copia fidel de la fusta o la pedra, la "Fòrmica" que no és més que una làmina de fusta plastificada per a conferir-li més duresa i una existència quasi perpètua, els dolces que representen pedres i les pedres llum, l'ocell mecànic que canta, els gossos que mouen el cap o els de porcel·lana a tamany natural (de venda a les botigues de decoració selecta), etc.

Si a cada un d'aquets objectes el contraposem als seus originals obtindriem un resultat a nivell pràctic d'oposició natural-artificial.

B) Contradicció Forma-Matèria

Al presentar uns resultats, es pretèn de que no siguin observats com a objectes amb una forma externa determinada, sinó com a demostració de la seva matèria.

El tractament dels materials naturals va orientat vers els criteris següents:

- a) Mostrar únicament la seva matèria.
- b) Patentitzar que no han sofert transformació.
- c) Posar en evidència que són naturals.
- d) Desposseir els objectes de llur caràcter d'objectes i accentuar-ne la pura existència física.
- e) Mostrar que el valor material pot substituir el formal

Per tant, al col·locar una sèrie de materials en una galeria, al canviar el seu context, no s'intenta oferir la morfologia tectònica de l'espai on estaven inclosos en un principi (com reproduir un riu, un camp, una platja, etc.) sinó, mostrar els diferents materials que el composaven.

L'anàlisi de cada un d'aquets materials aïlladament, ens ofereix la suficient informació com per saber de quin espai provenen, els processos naturals que han sofert, el contacte amb altres materials, i els fenòmens que han produït la seva formació.

Els materials artificials són tots aquells que esdevenen d'un procés de fabricació, resultant-ne uns objectes. Aquest concepte tan ampli, on es poden incloure tots els productes manufacturats, queda reduït en el moment que es prenen aquells que són

còpia dels naturals en el seu aspecte formal. Aquets objectes en el seu context habitual són decoratius, i freqüentment sense utilitat concreta.

Per tant, en els materials artificials, es vol posar de manifest:

- a) Que el material és artificial.
- b) L'imitació que fan d'unes coses naturals.
- c) La substitució del significat decoratiu, per el valor de la presència pura del material.
- d) La perillositat dels equívocs.
- e) Les qualitats específiques de l'artificialitat.
- f) La conseqüència d'un procés industrial.
- g) El canvi de context.

Si solament assenyalessim les semblances formals entre alguns elements de matèries diferents, es cauria en equívocs, al existir únicament l'apreciació formal, oblidant-se que són materials diferents i que es aquí on radica la diferència fonamental (tal és el cas d'una còpia ben feta), aleshores es diu que sembla de veritat, i quan són de veritat es diu que semblen artificials, (com les roses de vellut, els núvols de cotó fluix, la posta de sol de pel·lícula, etc.).

C) Contradicció Objecte - Concepte

Al no presentar una obra com objecte, com en el fet artístic tradicional, on la matèria reb les transformacions esteticistes, i on després els crítics i detractors la qualifiquen d'objecte artístic o d'obra d'art, sinó que es presenta el procés com a resultat, i s'intenta desmitificar l'obra artística oferint com a valor més important el concepte que ha regit el procés de treball. En tot cas la presentació d'uns resultats concrets és tan important com el plantejament d'aquests.

Aquí el plantejament va ser la possibilitat de captar els objectes fora de tot valor iconogràfic o formal, la capacitat de captar-los prescindint de que siguin objectes acabats, i la constatació de que l'obra és l'idea de l'obra, i que l'idea no cal que sigui representada ni realitzada. A les mostres de materials naturals, n'hi ha prou amb presentar-los i indicar la idea de l'espai que ocupen per escrit; no caldria la construcció d'un riu, d'altra banda pràcticament impossible, ni la seva representació pictòrica; únicament caldria mostrar els materials que componen aquest riu i l'explicació de la seva funció específica.

Sorgeix moltes vegades en el camp de la pràctica artística, que els resultats de dos treballs amb plantejaments teòrics radicalment diferents s'assemblen...Hi han hagut altres artistes com W. De Maria, R. Long, Christo, J. Dibbets, D. Oppenheim, etc. que també han treballat amb els materials naturals o a la naturalesa; aquest tipus d'experiències estan incloses dins d'un moviment artístic anomenat "Land Art" o Art de Terres, i se'l defineix com: un tipus d'art realitzat a la natura, prenent aquesta com suport de la pràctica artística; l'espai és manipulat per l'artista fent-li ratlles, marques, inclusió d'objectes, etc.

En la present recerca, l'utilització de la natura no és un substitutiu del quadre, per a plasmar l'obra d'art, sinó que els materials són presos com elements d'estudi i no com mitjà estètic; l'espai natural en alguns casos s'ha utilitzat per a realitzar unes experiències, com per exemple: les transl.lacions, que s'han desenrotllat en la natura, perquè és l'espai i el context dels materials naturals, base d'aquets exercicis.

D) Context i Canvi

Tot element posseix un espai i per tant un context.

Les transl.lacions és el nom d'un treball que està orientat en aquesta línia de variar el context d'un element ja sigui natural o artificial.

Pel que fa a les transl.lacions amb elements naturals, hom pot establir-ne dos tipus: D'una banda les experiències realitzades en el propi marc natural a on únicament intervenen elements naturals que hom canvia de context i d'espai.

D'altra banda hi ha el mateix canvi de context de l'element natural però transl.ladant-lo a un espai no natural, o també en un objecte.

- a) Element natural canviat de context dins el marc natural.
- b) Element natural canviat de context dins d'un espai no natural.
- c) Element natural coexistent amb un objecte.

a) El canvi de context d'un material natural, del seu espai habitual, a un altre espai natural que no és el seu, es realitza constatant que: L'element natural no és una personalitat aïllada en el seu mitjà, sinó que participa d'un tot i és a la vegada una conseqüència d'altres elements, forma part d'un context, no per la seva pròpia existència, sinó perquè està condicionat per altres que juntament amb ell, formen el seu medi contextual. Per tant al canviar el context de l'herba, surant en el mar, la sorra de la platja, col·locada en un camp de conreu; les petxines, en un riu, o en plantar un xiprer a la sorra, és vol reafirmar tot el que s'ha dit anteriorment.

b) Element natural canviat de context dins d'un espai no natural. Aquest apartat està orientat en vers l'interrelació de l'espai i l'element natural; l'espai es tancat i no natural, com pot ser una casa, una habitació o una galeria; l'element que intervé en aquest espai, realitzant una acció determinada amb el temps alterat, no presenta el seu procés real, sinó que intervé en el espai, ocupant-lo d'una manera total.

c) Coexistència objecte- element natural. Objectes, mobles cotidians i funcionals que tenen una personalitat pròpia ja que no són conseqüència de cap altre, sinó creacions a partir de la seva funció: Aquests objectes posseixen un context a partir d'una funcionalitat. Quan a un objecte se l'hi anul·la el seu aspecte funcional automàticament queda desposseït del seu context.

De la coexistència de l'objecte amb un element natural en resulta la anul·lació de la finalitat de l'objecte, i l'element natural passa a ser el que domina dins d'un context que no és el seu, pren personalitat com a element aïllat i deixa de ser la conseqüència d'un espai natural. L'únic treball de canvi de context, amb matèries artificials, ha estat la inclusió d'un objecte en el medi natural.

Canvi

Quan un element es treu del seu context habitual es produeix un canvi en el element mateix, i en l'espai que ocupava anteriorment.

En els elements naturals s'operen tres tipus de canvi:

1) La matèria natural presenta els dos processos: Creació i Destrucció, que es manifesten simultaneament i confereixen un canvi a la matèria, desenrotllant-la dins d'un equilibri natural. Aquest equilibri, que dona com a resultat uns processos invariables ens vé donat per aquest canvi, ja que tot canvi acomplert per una realitat pressuposa la creació d'un altra realitat. Amb el canvi de context s'ha pretès mostrar que, les lleis invariables estàn supeditades al canvi i que aquest canvi és necessari.

on hom l'inclou el inclou;

El clima, l'altitud, el nivell del mar, els moviments geològics, així com els empelts i altres accions artificials, són factors que produeixen un canvi dels elements naturals, i a vegades provoquen adaptacions.

En un espai a on s'operi un d'aquets canvis apareix l'adaptació i modificació, d'espècies i elements.

Ja em dit que aquestes lleis invariables són produïdes per un procés de canvi lent (creació-destrucció) i que quan aquest procés es accelerat, es produeix un trencament d'aquesta invariabilitat, que després tornarà a recuperar el procés de canvi lent.

2) El canvi que es produeix a la matèria natural al descontextualitzar-la, ja que l'element natural opera fora del seu espai i contribueix a produir un canvi on hom l'inclou; es per això, que la coexistència d'un objecte i un material natural pressuposa un principi de canvi.

3) Quan un element natural és transl·ladat d'un espai a un altre, el que ocupava anteriorment, sofreix un canvi al no existir ja aquest. Tal seria el cas de tallar les mates i les herbes de les platjes arenoses, doncs la sorra i el mar correrien terra endins.

Aquesta part del treball vol profunditzar en el sentit de que cada material té el lloc que li pertoca.